

Subject in Subtractive Situations; (A Reflection on the Concept of the Subject in the Periods of Alain Badiou's Thought, Emphasizing on Subtractive Ontology)

Zahra (Sara) Namayandegi^{✉1} | Ali Fath Taheri²

1. Corresponding Author, Ph.D. in Philosophy, Imam Khomeini International University, Iran. Email: saranamayandegi13@gmail.com
2. Professor, Department of Philosophy, Imam Khomeini International University, Iran. Email: fathtaheri@hum.ikiu.ac.ir

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:
Received 02 March 2024
Received in revised form 07 July 2024
Accepted 23 July 2024
Published online 01 January 2025

Keywords:
subject, truth, event,
subtractive ontology, situation

ABSTRACT

The concept of the subject is very important for the contemporary French philosopher, Alain Badiou, and it is discussed in works such as the *Theory of the subject*, *Ethics*, *Being and Event*, and the *Logic of worlds*. Paying attention to the changes and developments in Badiou's thought leads us to the conclusion that his perspective on the subject has also undergone changes. For the first time in his book *Theory of the Subject*, he examines the concept of the subject. A time still under the influence of Althusser and Mao, Therefore, the basis of the subject is social actions and purely political functions and the ontological foundations of the subject are not examined by him. While, later in the last course of his thought, He writes the book "Being and Occurrence" with an ontological subject as his focus, and his attention to subtractive ontology leads him to a mathematical subject. finally, in the *Logic of Worlds*, it continues its evolutionary path, one we believe transforms the subject from a purely human and political awe to a finite and abundant part of an infinite truth in subtractive situations. In this article, while examining the above path, we mentioned some criticisms in this regard because we believe that Badiou's explanation of the subject contains flaws that are in conflict with the logic of subtractive ontology.

Cite this article: Namayandegi, Z. & Fath Taheri, A. (2025). Subject in Subtractive Situations; (A Reflection on the Concept of the Subject in the Periods of Alain Badiou's Thought, Emphasizing on Subtractive Ontology). *Journal of Philosophical Investigations*, 18 (49), 245-268. <http://doi.org/10.22034/jpiut.2024.60750.3722>

© The Author(s).

Publisher: University of Tabriz.

<http://doi.org/10.22034/jpiut.2024.60750.3722>

Extended Abstract

The concept of the subject is very important for the contemporary French philosopher, Alain Badiou, and it is discussed in works such as the theory of the subject, ethics, existence and occurrence, and the logic of the worlds. According to the course of Badiou's thought and the changes in his overall view, his explanation about the subject has also undergone obvious differences. The theory of the subject is a work related to the period of Badiou's direct influence from Althusser and Mao, so the description of the subject in this work is also influenced by the Marxist strains of his thought and in relation to social actions and political function. The subject has never had Kantian and Cartesian flavor for him and he has always tried to deny any purely ontological and essential perception about the subject. The turning of modern philosophy towards the inside required the emergence of a Cartesian subject and a thinker separated from the surrounding world, who later reached an inevitable connection with the world with Husserl's criticisms; An experience-oriented subject who is continuously experiencing the world like what Whitehead's metaphysics suggests in this regard. Badiou also seems to have returned to the field of experience, although he states that the subject is no longer the fundamental, central or reflexive concept evident from Descartes to Kant, Hegel, Marx and Freud.

He believes that none of the purely epistemological, phenomenological, ethical or ideological strains on the subject are acceptable and they do not have the possibility of solidifying an independent theory on the subject. The idea of the subject as an ideological structure results in a bodyless form that is too formal, and on the other hand, in moral positions, it is too physical. At the same time, Badiou does not follow the Kantian idea of the subject as a condition for the possibility of experience, and does not consider the subject to be obliged to organize experimental data in order to obtain empirical knowledge and to have a transcendental function.

For Badiou, the subject is neither essence, nor the inner unity of a set of lived experiences, nor applicable to the consciousness of every human being; It is not a subject, but it is made. Contrary to any kind of materialistic reduction, the subject cannot be described solely by its animalistic emotions, or contrary to any kind of sociological reduction, the subject cannot be described as a social component belonging to the body of an organized group. For Badiou, the subject is the essence of the Cartesian thinker who can think about it somewhere outside and independent of the world, and it cannot be considered a presupposed data that can live independently of the possibilities and material conditions of a situation. The subject is an operation that may or may not appear; An operation whose existence is not necessarily embodied in the body of a human being. In the first years, this operation-subject-is explained in the form of socio-political action.

The conflicts in each system are crystallized in certain elements of it, for example, in the working class or immigrants, and Badiou's Maoist approach in this era, which has the characteristic of "priority of action", causes the first step to find social and political gaps, the place where this occurs. gaps and finally examine the battle between them. The Maoist Badiou subject is a purely social subject with political functions, and it seems that the purpose of the subject theory is to guide us in placing this subject in the structures of society and to show where the subject is placed in a materialist dialectical discussion.

The subject in the context of society disrupts the previous order in order to achieve a new system. Being a subject is more of a performance than a part of thinking.

The process of disintegration of the previous order in line with the new order appears in the class dialectic between the bourgeoisie and the proletariat in the society. The existing order in the society always forces a class or classes to do opposite and reverse activities that have hope to improve the conditions, but the result is uncertain. This ambiguity turns this dialectic into something negative and Kantian that it cannot even be said that it is always a step forward and that sometimes the result of this dialectical process is a return to the previous conditions. Badiou's materialistic description of the subject, as stated in the theory of the subject, is a plurality of elements and not an ideal awe that stands in front of the world. The subject is a unique production that takes different names; Sometimes the name of the worker is referred to it, sometimes the proletariat class and sometimes the party.

Being a subject for Badiou is an operation that does not necessarily flow in a human body; An operation that may or may not appear. Therefore, it seems that in the Maoist period of Badiou's thought, what leads to the formation of the subject is the juxtaposition of a set of decisions and the preference of action in the face of restraining forces such as opposing parties or opposing classes.

If in the theory of the subject "every subject is political", in Badiou's existence and event, we are faced with a clear positional change by Badiou, who no longer considers the subject to be merely political but has two characteristics. First, the conditions of philosophy and the other: the event. The basis of Badiou's intellectual approach in the third period of his thought is to deal with four areas that he calls the conditions of philosophy: politics, art, science and love.

In the era of subtractive ontology, the subject is no longer a collective political operation and social act, but an active and effective part of the theory of truth, and thus more and more than anything, it is placed in a direct and undeniable relationship with the truth. Since Badiou considers philosophy to be the field of discovery and not the creation of truths, the key role of the above four areas begins because, according to Badiou, truth can only be produced in these four areas. So, in a sense, the subject in its existence and occurrence is a material quantity that helps the process of the emergence of truth as something new. By mentioning this important point that helping the subject actually means for Badiou that the subject itself is a part of the truth process.

In this period of Badiou's thought, it is not only the field of politics and society that has the potential for the emergence of the subject, but the subject has gained meaning in relation to the truth, and in this regard, in the four domains of the construction of philosophy and truth, that is, politics, art, science and love. It is possible to appear. In the context of subtractive ontology, he tries to introduce a framework of pure plurality called situation, which is actually an ontological precondition for the existence of the subject and the truth.

Although the concept of the subject for Badiou has undergone changes over time, what seems to be the same in all eras is that subjectivity is a part of the process and not a characteristic of a person and not even an inherent part of the human race. It is not a subject, but it is constructed, and although the factors of this construction are different for Badiou in different periods of his thought. At the beginning of these relations of production and constructive forces, as well as the ruling relations between social classes, it is some who have turned into the subjects of this article, and thus, subjectivity in this period manifests itself more than anything else in the awe of the social actions of a socio-political activist.

With the beginning of the mathematical turn in Badiou's thought and attention to the four areas of the conditions of philosophy, the subject is no longer just activism in the social sphere, which is a part of the process of truth. The truth that philosophy itself does not create but discovers through the subject's ecstasy. With the beginning of the subtractive ontology, the subject becomes a part of the truth, but it can only be expected in any state of subtraction that has occurred. The event is the beginning of the subject without adding anything more to our knowledge about the beginning of becoming a subject.

The exact point of this beginning is not known to us, and it seems that it is not possible to be precisely known because we are dealing with a process corresponding to the event, that is, a process corresponding to something fundamentally unpredictable, and this feature also leaves the exact boundary of our encounter with the event unknown and ambiguous. The adaptation of the process of subjectivity to the event is, more than anything else, an emphasis on Badiou's position that neither can nor should any effort to disrupt the order of a situation be called a subject.

In this article, we have shown how the subject turns from a completely human and political awe at the beginning of Badiou's view into a finite and material part of the truth in the context of subtractive situations, which despite all the efforts of this philosopher is a place of criticism and ambiguities and because of its direct relationship with the truth They must be answered and Badiou's explanation cannot be fully accepted.

سوژه در وضعیت‌های تفریقی (تأملی در مفهوم سوژه در ادوار اندیشه‌آلن بدیو با تأکید بر هستی‌شناسی تفریقی)

زهرا (سارا) نمایندگی^۱ | علی فتح طاهری^۲

۱. نویسنده مسئول، دانش‌آموخته دکتری فلسفه، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی، ایران. رایانامه: saranamayandegi13@gmail.com

۲. استاد گروه فلسفه، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی، ایران. رایانامه: fathtaheri@hum.ikiu.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	مفهوم سوژه برای فیلسوف فرانسوی معاصر، آلن بدیو، بسیار بااهمیت بوده و در آثاری چون نظریه سوژه، اخلاق، هستی و رخداد و منطق جهان‌ها بدان پرداخته می‌شود. با توجه به سیر اندیشه بدیو و بروز تحولات در کلیت نگره وی، تبیین او در باب سوژه نیز دستخوش تفاوت‌هایی آشکار بوده است. نظریه سوژه اثری مربوط به دوران تأثیرپذیری مستقیم بدیو از آلتوسر و مانو است لذا توصیف سوژه نیز در این اثر متأثر از سویه‌های مارکسیستی اندیشه او و در نسبت با کردارهای اجتماعی و کارکرد سیاسی است، اما در هستی و رخداد که می‌توان آن را مانیفست هستی‌شناختی بدیو با شاکله‌های ریاضیاتی دانست، ویژگی‌های سوژه از منظری متفاوت مورد توجه قرار گرفته و نخستین بار در نسبت با حقیقت طرح می‌شود؛ روالی که بعدها با موضوعی متفاوت در منطق جهان‌ها نیز دنبال شده است و ما را برآن داشت تا به تفحص در این سیر تطور بپردازیم. در این مقاله نشان دادیم که سوژه چگونه از هیبتی کاملاً انسانی و سیاسی در آغازهای نگاه بدیو به جزئی متناهی و مادی از حقیقت در بستر وضعیت‌های تفریقی تبدیل می‌شود که علی‌رغم کلیه تلاش‌های این فیلسوف محل انتقادات و ابهاماتی است و به دلیل نسبت مستقیمش با حقیقت باید بدان‌ها پاسخ داد و نمی‌توان تبیین بدیو از آن‌را به طور کامل پذیرفت.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۲/۱۲	
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۴/۱۷	
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۰۲	
تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۱۰/۱۲	
کلیدواژه‌ها: سوژه، حقیقت، رخداد، هستی‌شناسی تفریقی، وضعیت	

استناد: نمایندگی، زهرا (سارا) و فتح طاهری، علی. (۱۴۰۳). سوژه در وضعیت‌های تفریقی (تأملی در مفهوم سوژه در ادوار اندیشه آلن بدیو با تأکید بر هستی‌شناسی تفریقی)، پژوهش‌های فلسفی، ۱۸(۴۹)، ۲۴۵-۲۶۸. <http://doi.org/10.22034/jpiut.2024.60750.3722>

© نویسندگان.

ناشر: دانشگاه تبریز.

مقدمه

بررسی آثار بدیو از اواخر دهه ۶۰ میلادی تا به امروز نشانگر بروز تحولاتی آشکار در اندیشه این فیلسوف فرانسوی معاصر است. تا بدان جا که می‌توان سه دوره فکری را در مواضع او بازشناخت. در دهه‌های شصت و هفتاد میلادی و در آثاری چون *نشانه و فقدان*، مفهوم مدل، براندازی بی‌نهایت خرد^۱ و *استقلال فرایند تاریخی*^۲ بدیو مارکسیست جوانی متأثر از آلتوسر است که حد اعلی درجه سوژگی را در فاعلیت وقایعی چون می ۱۹۶۸ می‌جوید. بعدتر و در دهه هشتاد آموزه‌های مائو در آثاری چون *نظریه تضاد*؛ درباره *ایدئولوژی*^۳ و *نظریه سوژه*^۴ وضوح بیشتر می‌یابند و سوژه به عملیاتی سیاسی در قالب کردارهای اجتماعی اطلاق می‌شود و در نهایت با ظهور چرخشی ریاضیاتی در تفکرش با دو مانیفست بزرگ هستی‌شناختی تحت عنوان *هستی و رخداد* و *منطق جهان‌ها* مواجهیم که ضمن تبیین چارچوبی ریاضیاتی موسوم به هستی‌شناسی تفریقی، به ارائه نظریه‌ای در باب حقیقت کلی در بستر وضعیت‌های تفریقی می‌پردازد که سوژه را در نسبت با حقیقت و رخداد معرفی می‌نماید.

در تمام این دوران و علی‌رغم بروز تحولاتی آشکار در اندیشه بدیو، سوژه هرگز برای او رنگ و بوی کانتی و دکارتی نداشته و همواره کوشیده‌است تا هر قسم تلقی صرفاً هستی‌شناختی و جوهرین در باب سوژه را انکار نماید. چرخش فلسفه مدرن به سوی درون مستلزم ظهور سوژه دکارتی و اندیشنده‌ای منفک از جهان پیرامون بود که بعدتر با نقدهای هوسرل به پیوند اجتناب‌ناپذیر با جهان می‌رسید؛ سوژه‌ای تجربه محور و در حال تجربه مستمر جهان مانند آنچه متافیزیک وایتهد در این خصوص پیشنهاد می‌دهد. به نظر می‌آید بدیو نیز به ساحت تجربه بازگشته است اگرچه تصریح می‌کند سوژه دیگر آن مفهوم بنیادی، محوری یا بازتابی مشهود از دکارت تا کانت، هگل، مارکس و فروید نیست.

او باور دارد هیچ‌یک از سویه‌های صرفاً معرفت‌شناختی، پدیدارشناختی، اخلاقی و یا ایدئولوژیک در باب سوژه قابل پذیرش نیست و امکان قوام‌بخشیدن به نظریه‌ای مستقل در باب سوژه را ندارند. تصور سوژه در مقام سازه‌ای ایدئولوژیک به صورتی فاقد بدن می‌انجامد که بیش از اندازه صوری است و در نقطه مقابل در مواضع اخلاقی بیش از اندازه جسمانی. در عین حال بدیو به هیچ روی ایده کانتی سوژه در مقام شرط امکان تجربه را نیز دنبال نمی‌کند و سوژه را موظف به سازمان‌دهی داده‌های تجربی در راستای حصول شناخت تجربی و حائز کارکرد استعلایی نمی‌داند (بدیو، ۱۹۹۱، ۲۶).

سوژه برای بدیو نه جوهر است، نه آن وحدت درونی مجموعه‌ای از تجارب زیسته و نه قابل اطلاق به آگاهی هر فرد انسانی، سوژه نیست، بلکه ساخته می‌شود. برخلاف هر قسم تقلیل ماتریالیستی سوژه نمی‌تواند صرفاً با نفسانیات حیوانی توصیف شود یا برخلاف هر قسم فروکاست جامعه‌گرایانه نمی‌توان سوژه را در حد یک جزء اجتماعی متعلق به بدنه یک مجموعه سازمان‌یافته وصف نمود. سوژه برای بدیو نه آن جوهر اندیشنده دکارتی است که جایی خارج و فارغ از جهان بتواند بدان بیاندیشد و نه می‌توان آن را داده‌ای از پیش مفروض در نظر گرفت که مستقل از احتمالات و شرایط مادی یک وضعیت امکان زیست بیابد (بدیو، ۱۹۹۱).

¹ *Marque et Manque*

² *Le Concept de Mode'le*

³ *La Subversion Infinitesimale*

⁴ *autonomie du Processus Historique*

⁵ *Theory of contradiction*

⁶ *Of Ideology*

⁷ *Theory of subject*

سوژه عملیاتی است که ممکن است ظاهر بشود یا نشود؛ عملیاتی که وجود آن حتی الزاماً در جسم یک وجود انسانی تجسد نمی‌یابد. در سال‌های نخستین این عملیات-سوژه- در قالب کنشی اجتماعی-سیاسی تبیین می‌شود که بعدها در چارچوبی ریاضیاتی به نظریه حقیقت گره خورده‌است و به جزئی مادی از حقیقتی کلی در وضعیت‌های تفریقی تبدیل می‌شود.

تنظیم مجدد سوژه در بدیو در دهه‌های نخست با اندیشه‌های برآمده از دیالکتیک تاریخی آلتوسر گره می‌خورد و سپس آموزه‌های مائو را به کار می‌گیرد تا در نهایت در نظریه‌ای ریاضیاتی بدین نتیجه برسد که سوژه معاصر شکاف خورده، منقطع، غیرجوهری و غیر بازتابی است و باور دارد بیشینه دست‌مایه ما در باب چنین سوژه‌ای، فرض اگزیزتانس آن در چارچوب فرایندهای ویژه و خاصی است که شرایطی را بر آن تحمیل می‌کنند (بدیو، ۲۰۰۶، ۳). این سوژه کمترین شباهتی به نمونه‌های پیشین کانتی دکارتی دارد و چنانچه مشخص است نسبتش با تجربه نیز بر منوال دیگری است.

سوژه مائوئیستی در اندیشه بدیو

از آنجا که آثار دوران ابتدایی بدیو فاقد تبیین جامع و مشخصی از سوژه بوده و او نخستین بار در کتاب *نظریه سوژه* به طرح این مفهوم می‌پردازد، لذا بی‌شک نخستین مرجع ما همین کتاب است و مقصود از به کارگیری اصطلاح سوژه مائوئیستی، اشاره به الزامات این دوره از اندیشه وی و تأثیراتش از نگره‌های آلتوسر و علی‌الخصوص مائو است. اثری که باید آن را مانیفستی در باب نقش و کارایی افراد فعال اجتماع در بستر شبکه نیروها و مواضع تولید در بستر اقتصاد جامعه و نتایج اجتماعی در قامت طبقات مختلف از منظر بدیو دانست.

تجارب متصور برای سوژه در این دوران بیش از آنکه بر مبنای تفرّد جوهری اندیشنده در نسبت با معرفت لحاظ شوند، از منظر کنشگری‌های جزئی معطوف به نیروها و روابط تولید در کلیتی تحت عنوان جامعه معنا می‌یابند و بدین سان مراحل توصیف این سوژه ارتباطی مستقیم با ویژگی‌ها و شرایط اجتماع دارند از جمله نظم موجود در هر نظام اجتماعی که به باور بدیو حاصل جدال مابین طبقات و احزاب یا گرایش‌های متخاصم جامعه در راستای نیل به قدرت است. کنش‌ها در چنین اجتماعی متأثر از تضادهای طبقاتی از یکسو و نیروهای روابط تولید و اقتصاد از سوی دیگر است.

جدال‌های موجود در هر نظام در عناصر خاصی از آن متبلور می‌شوند، به طور مثال در طبقه کارگر یا مهاجر و رویکرد مائوئیستی بدیو در این دوران که واجد ویژگی «تقدم عمل» است سبب می‌شود نخستین گام را یافتن شکاف‌های اجتماعی و سیاسی، محل بروز این شکاف‌ها و در نهایت بررسی نبرد میان آنها تلقی نماید. سوژه مائوئیستی بدیو سوژه‌ای صرفاً اجتماعی با کارکردهای سیاسی است و به نظر می‌آید هدف نظریه سوژه آن است که ما را در جایی این سوژه در ساختارهای اجتماع هدایت نماید و نشان دهد سوژه در کجای یک بحث دیالکتیک ماتریالیستی قرار می‌گیرد. سوژه در بستر اجتماع برهم زننده نظم پیشین به منظور دستیابی به نظامی نوین است. سوژه بودن بیشتر عملکرد است تا قسمی اندیشیدن.

فرایند اضمحلال نظم پیشین در راستای نظامی نوین در قامت دیالکتیکی طبقاتی مابین بورژوازی و پرولتاریا در اجتماع ظاهر می‌شود. نظم موجود در جامعه همواره طبقه یا طبقاتی را به کنش‌گری‌های مخالف و معکوس وادار می‌کند که چشم امید به بهبود شرایط دارند لیکن نتیجه امری نامشخص است. همین ابهام این دیالکتیک را به قسمی منفی و کانتی تبدیل می‌کند که حتی نمی‌توان گفت همواره گامی به سوی پیش‌رو است و چه بسا گهگاه حاصل این فرایند دیالکتیکی بازگشت به شرایط پیشین باشد. شرح ماتریالیستی بدیو درباب سوژه آنطور که در نظریه سوژه بیان شده‌است، کثرتی از عناصر است و نه هیبتی ایده‌آل که رویاروی

جهان ایستاده باشد. سوژه یک تولید منحصر بفرد است که نام‌هایی متفاوت می‌پذیرد؛ گاهی نام کارگر بدان اطلاق می‌شود، گاهی طبقه پرولتاریا و گاهی حزب (بدیو، ۲۰۰۱، ۴۳) برای او سوژه کثرتی است که عملکردی واحد در برابر شرایط پیشین اتخاذ می‌کند تا شرایطی نوین رقم زند و این سوژه بی‌شک فاصله‌ای واضح و معنادار با نوع دکارتی در مقام اندیشنده‌ای آگاه و تصمیم‌گیرنده‌ای منفک از ابژه‌ها دارد و نیز متفاوت با نوع کانتی، فاقد نقش در سیر حصول معرفت و ارتباط با داده‌های متکثر حسی است. بهمین علت سوژه نه علت و مبنای خود عملیاتی محصول انتخاب‌ها است و نباید آن را با آنچه موجب تغییر در ساختارها می‌شود یکی دانست (بدیو، ۱۹۸۲، ۲۶۹).

سوژه برای بدیو تصمیم‌گیرنده‌ای است که در تقابل با طبقه متضاد یعنی بورژوا به کنش‌گری مداوم می‌پردازد ولو اینکه ماحصل این روال همواره به بروز شرایط مورد انتظار نینجامد و گهگاه به بازتولید شرایط موافق با نیروهای حاکم بر تولید و شکست انتظارات عوامل مؤلّد منتهی شود. به نظر می‌آید در این دوره دیالکتیک سوژه و طبقه متضاد وابسته به شرایط و روابط تولید و نظم برآمده از آنها و فاقد ضرب سوم است. چونان اکثر متفکرین مارکسیست تنها دو ضرب ابتدایی مدنظر قرار می‌گیرد چراکه عطف نظر به شرایط اجتماع نمی‌توان بروز نتیجه‌غایی و از پیش مفروض چنین فرایندی را حتمی دانست.

برای بدیو سیاست عرصه کنش‌های رادیکال جمعی است و در نتیجه، قلمروی سوژه‌های جمعی نیز هست؛ البته این بدان معنا نیست که مشاهده سوژه فردی در این حوزه ناممکن باشد اما باید دانست که باتوجه به علت ظهور سوژه در جامعه و نیز فرض روابط و نسبت‌های معین او با عناصر تولید و نیز نیروهای سیاسی و اجتماعی، آنچه معمولاً سوژه تلقی می‌شود مجموعه‌ای از کنش‌های فردی ذیل عنوان یا اهدافی جمعی است که تحت عنوان حزب، گروه یا طبقه گرد هم آمده و همگرایی مصالح و منافع دارند. از آنجاکه در عرصه سیاسی بیشترین دستاورد مورد انتظار برای ایجاد تغییر و تحولات سیاسی اجتماع در پرکسیس‌های جمعی محتمل تراست تا تلاش‌هایی انفرادی و ایزوله و سیاست قلمروی جماعت است نه فرد، پس هر فرد انسانی فی‌نفسه و بخودی خود سوژه نیست و این فرایند دیالکتیکی مبتنی بر نقش‌های اجتماعی است که برخی را تبدیل به سوژه می‌کند. اگر به باور هایدگر انسان تنها هستنده‌ای است که به طرح پرسش از هستی می‌پردازد، برای بدیو انسان تنها موجودی است که توان سنجش شرایط خود و قیاس آنها با احوالات نکوتر را دارد؛ فلذا امکان درک و تلقی خود به‌مثابه یک فرد محروم و قربانی شده در وضعیت می‌تواند به اتخاذ تصمیماتی برهم‌زننده در او منجر شود.

همین محروم ماندن از شرایطی متفاوت که در اندیشه آدمی به احوالاتی بهتر تعبیر می‌شوند، در عرصه سیاست موجبات دل سپردن به اتفاقاتی خاص و سازنده به نام رخداد و کنش‌گری بر مبنای آن است. پیش‌تر گفتیم که سوژه برای بدیو علی‌رغم تمامی کنش‌هایی که اعمال می‌کند نمی‌تواند عامل تغییرات تلقی شود. عامل اصلی به باور بدیو در ایجاد تغییرات امری به نام رخداد است. رخدادهایی باید در اجتماع واقع شوند تا نظم پیشین جامعه گسسته و بستر تحولات نوین ایجاد گردد. کنش‌گری‌های طبقات و احزاب و گروه‌ها در تقابل با مواضع متخاصم تنها آن زمان امکان قوام بخشی و اثرگذاری می‌یابند که حوادثی متعاقب تصمیمات سوژه، این فرایند را سرعت بخشند.

البته به نظر ما حس محرومیت را نباید پیش شرطی همیشگی برای تبدیل شدن به سوژه در نظر گرفت و چنین توجهی بیشتر معطوف به شرایط اجتماعی و بالتبع، موضع‌گیری‌های سیاسی افراد است و صرف دریافت محرومیت توسط افراد نمی‌تواند الزاماً آنها را به سوژه تبدیل نماید. در عرصه‌های سیاسی، افرادی سوژه می‌شوند که پس از درک محرومیت خویش سعی در جهت‌تعبیر شرایط

دارند و این مهم را به مدد فرصت معتنم رخداد اعمال می‌کنند. انقطاع حاصله در نظم مسلط وضعیت، برای برخی مجالی در راستای توسل به رانه‌ای محرک به نام رخداد است تا به امید خلق امری تازه، از شرایط پیشین حداکثر فاصله را ممکن سازند. نظم مسلط در وضعیت ماحصلی مگر محرومیت و سرکوب برای قربانیان خود نداشت و تعدادی از آنها تصمیم می‌گیرند: *بیش از این قربانی نباشند*. شایان توجه آنکه به نظر می‌آید سوژه بودن برای بدیو همواره با ظهور *امری نو* عجین است. این امر نو در آغازهای سیر اندیشه بدیو دائر بر دو وجه است؛ نخست رخدادی برهم زنده سامان ناعادلانه وضعیت پیشین در قامت رویدادی نو و دیگر، ظهور مولفه‌هایی اثرگذار در اجتماع به نام سوژه که بروز سامانی نوین را قوام می‌بخشند. این مولفه‌های اجتماعی می‌توانند اعضای یک گروه و یا حتی یک حزب در حالت کلی به‌شمار آیند.

سوژه بودن برای بدیو عملیاتی است که الزاماً در جسم یک انسان جاری نمی‌شود؛ عملیاتی که ممکن است ظاهر بشود یا نشود. لذا به نظر می‌آید در دوران مائوئیستی اندیشه بدیو آنچه به شکل گیری سوژه منتهی می‌شود در کنار هم قرار گرفتن مجموعه‌ای از تصمیمات و نیز ارجحیت عمل در تقابل با نیروهای بازدارنده چون احزاب مخالف و یا طبقه متضاد است.

مواضع بدیو در نظریه سوژه به باور ما یادآور برخی آراء دلوز در *هزار فلات* و گویی نوعی بازنویسی بر سوژه دلوز و گتاری است. قسمی بازتثبیت یک رژیم نشانگان که بیش از آنکه مانند دلوز دلالتی باشد، پسادلالتی است. می‌توان تبیین سوژه در بدیو را تفسیری پسادلالتی با تمرکز بر نظریه رژیم‌های مختلف دلالتی دلوز در نظر گرفت. در شرح دلوز و گتاری از سوژه در *هزار فلات* به نظر می‌آید با شکل‌گیری سوژه روبرو هستیم و نه هویتی از پیش موجود که چون تفاسیر پیشین خود به شرط بی‌بدیل حصول معرفت تبدیل شده‌باشد؛ برای دلوز سوژه شدن پیش‌شرطی با اهمیت در تولید امر تازه است و این رویکرد در سوژه ابتدایی بدیو نیز به چشم می‌خورد زیرا سوژه بنا است تا رژیم مستبد حاکم بر روابط و نیروهای اجتماع را تضعیف نموده، کنار نهد و به بازتولید رژیمی تازه یاری رساند. سوژه بودن برای دلوز خیانت به نظم و سامان پیشین و مسلط در اجتماع و نیز مبارزه با استبداد است لیکن همواره این ریسک محتمل است که نفس کنش‌گری خود را از دست داده و با فراموش نمودن اهداف، دگرباره تحت انقیاد استبداد قرار گیرد.

شرح دلوز و گتاری از سوژه را می‌توان معطوف به «رژیم نشانگان» دانست که بر شکل‌گیری سوژه بر حسب نشانه‌شناسی تکیه دارد. نشانه‌شناسی آدر اینجا البته بیش از زبان اندیشه را شامل می‌شود و بر مبنای کدگذاری افراطی حیات معاصر ما است. در زمانه‌ای که به نظر می‌رسد یکی از طرق سازمان‌دهی بدن‌ها کدگذاری افراطی آنها با علائم است که همگی نشانه‌هایی غیرزبانی هستند و در کل روش‌های بسیاری برای کدگذاری جامعه قابل تصور است.

در یک رژیم دلالتی معین و خاص، می‌توان آشکارا مشاهده نمود که تمامی علائم حول نقطه‌ای مرکزی که معمولاً خداوند یا حتی حاکم است، اعمال می‌شوند. همه چیز به نام پادشاه انجام‌پذیر است. کتاب‌ها و آثار به او تقدیم می‌شوند و گویی مبنای تمام پروژه‌ها او است و چهره او همه‌جا و در دست همگان است. پادشاه سخن می‌گوید و کلام او قانون است و هر قسم تخطی از کلام او، آشکارا جرم تلقی می‌شود. او جاودانه و نامیرا است و حتی با مرگ او اعلانی عجیب شکل می‌گیرد: «پادشاه مرده است، زنده باد پادشاه». اعلانی دال بر جایگزینی بلافصل او با پادشاهی دیگر، با محوری دیگر، مرکزی دیگر که گویی همواره باید در کار باشد تا نشانگان حول محور آن اعمال شوند. پس نه تنها فرم و صورت نشانگان شبکه‌ای نامتناهی اند بلکه به گونه‌ای نامتناهی دوری و چرخشی نیز می‌باشند (دلوز و گتاری، ۱۹۸۰، ۱۱۳).

¹ Regimes of signs

² semiology

چنین تعبیری البته با تفاوت‌هایی آشکار در بدیو نیز هست چراکه افرادی با درک کاستی‌ها و تضییع حقوق به کنش‌گری جمعی در برابر نظم حاکم پرداخته و هدفی جز بازتولید نظم نوین و مبتنی بر نشانگان بدیع در جامعه ندارند؛ وجود همین انگیزه جاعتی را به سوژه‌های سیاسی بدل می‌سازد و صرف‌نظر از نتیجه، به اعمال عملیاتی آشکارا متفاوت با سامان حاکم منجر می‌شود. سوژه به آرمان‌های خود وفادارتر است تا نظم مشتمل بر بی‌عدالتی فلذا می‌توان آن‌را شبیه به خیانت‌پیشگی سوژه دلوز دانست. او خائن به بی‌عدالتی و نقصان حاکم و خواهان رفع بیش از پیش قربانی بودن خویش است اگرچه منتهای هم‌آو آشکار نیست و چه‌بسا مانند مفروضات دلوزی به انقبادی نوین تحت استبدادی تازه بینجامد و به‌نظر می‌آید همین امر دیالکتیک سوژه و عناصر متضاد جامعه با یکدیگر را در نظر بدیو صرفاً منفی و دوضربی ترسیم می‌نماید. تلاشی که در عین وفادارانه بودن به آرمان‌ها، ممکن است بدان‌ها منتهی نشود.

نقدی که به نظر می‌آید بر تبیین بدیو وارد باشد اینکه باوجود اصرار همواره‌اش بر عدم ترادف الزامی هر سوژه با یک فرد انسانی لیکن توصیف او از عملکرد، ویژگی‌ها و صفات سوژه بیشتر تداعی‌گر افراد انسانی در مقام سوژه‌های فعال است و هراندازه او کوشیده‌است تا عملیات سوژگی در راستای ظهور امری نو را به کنش‌گری طبقاتی در بستر جامعه پیوند دهد، باز این کنش‌های جزئی برساننده و قوام‌بخشند که چون زهدان سامان کلی اجتماع به زایش دیالکتیک سوژه و بورژوا منتهی می‌شوند؛ امری که در سخنان بدیو واجد ابهاماتی است و وضوح وافی نیافته‌است.

سوژه در هستی‌شناسی تفریقی

اگر در نظریه سوژه «هر سوژه، سیاسی است»، در هستی و رخداد بدیو با تغییر موضعی آشکار از سوی بدیو مواجهیم که دیگر سوژه را نه صرفاً سیاسی بلکه واجد دو ویژگی می‌داند. اول شرایط فلسفه و دیگری: رخداد. اساس رویکرد فکری بدیو در سومین دوره از اندیشه‌اش پرداختن به حوزه‌هایی چهارگانه است که آنها را شرایط فلسفه می‌نامد: سیاست، هنر، علم و عشق.

بی‌شک تشریح و توضیح چگونگی ایجاد تغییر در سیر ادوار تفکر بدیو موضوع این مقال نیست و ما صرفاً به بررسی مفهوم سوژه صرف‌نظر از علل موثر بر نوع شکل‌گیری‌اش می‌پردازیم. در بدو امر ذکر این نکته ضروری به‌نظر می‌آید که در دوران هستی‌شناسی تفریقی سوژه دیگر نه آن عملیات جمعی سیاسی و کردار اجتماعی، بلکه جزئی فعال و اثرگذار از نظریه حقیقت است و بدین‌سان بیش و پیش از هر چیز در نسبتی مستقیم و انکارناشدنی با حقیقت قرار می‌گیرد.

از آنجاکه بدیو فلسفه را نه مأمّن زایش و برساخت حقایق، که عرصه کشف آنها به‌شمار می‌آورد، نقش کلیدی چهار حوزه فوق آغاز می‌شود چراکه حقیقت به باور بدیو تنها در این چهار حوزه امکان تولید دارد. پس به یک معنا سوژه در هستی و رخداد آن کثیر مادی است که به فرایند ظهور حقیقت در مقام امری نو یاری می‌رساند. با ذکر این نکته مهم که یاری رسانیدن سوژه در واقع برای بدیو بدین معنا است که سوژه خود، بخشی از فرایند حقیقت است.

این نظریه سه مفهوم کلیدی رخداد، سوژه و حقیقت را تبیین و در عین حال بستری کثیر و مادی تحت عنوان وضعیت را به‌مثابه زهدان ظهور سوژه و نیز متعاقباً حقیقت ارائه می‌دهد. در این دوره از اندیشه بدیو دیگر این تنها عرصه سیاست و اجتماع نیست که پتانسیل امکان ظهور سوژه را در خود دارد بلکه سوژه در نسبت با حقیقت معنا یافته و در این راستا، در چهار حوزه برساخت فلسفه و

¹ Conditions

حقیقت یعنی سیاست، هنر، علم و عشق امکان ظهور دارد. او در بستر هستی‌شناسی تفریقی به معرفی چارچوبی از کثرت محض به نام وضعیت دست می‌زند که در واقع پیش شرط هستی‌شناختی برای وجود سوژه و حقیقت است اما این پیش شرط چگونه اعمال اثر می‌کند؟

سوژه و وضعیت

در هستی‌شناسی تفریقی که چارچوبی ریاضیاتی و مبتنی بر اصول موضوعه نظریه مجموعه‌ها است، به هیچ موجودی نمی‌توان اندیشید مگر آنکه آن را عضوی از یک وضعیت تفریقی محسوب نماییم و در واقع در وضعیت بودن و تعلق بدان، همانا موجود بودن هر اگزیستانس متصور به باور بدیو است (فرهادپور، ۱۳۸۸، ۲۵)؛ لذا سوژه قبل از هر چیز و حتی تا پیش از آنکه به سوژه یک رخداد و حقیقت بدل شود باید در یک وضعیت هستی‌شناختی عضویت داشته باشد. یک وضعیت برای بدیو هر چیزی می‌تواند باشد، یک کلاس درس، یک دانشگاه، یک حزب، یک نظریه علمی و یا حتی مکتبی هنری. این وضعیت است که مجال ظهور کثرات یعنی موجودات را امکان‌پذیر می‌نماید فلذا به باور بدیو سخن گفتن از هر قسم نسبت و ارتباط ممکن مابین کثیرها-موجودات- تنها در خلال یک وضعیت تفریقی میسر است.

در هر وضعیت هستی‌شناختی همه چیز در حال ثبات و ایستایی و تحت ساختار وضعیت است زیرا هر وضعیت مفروض زبانی دارد که به کار نامگذاری کثیرها آمده است، معرفتی حاکم دارد که به تصریح بدیو امری تکراری است و نیز سامانی که برآیند سیطره این هر دو است. تمامی عناصر و اعضای متعلق به وضعیت در نسبت مستقیم با زبان و معرفت آن بوده و تابع نظم حاکم‌اند و در چنین حالتی حقیقت نامکشوف است چرا که امکان ظهور امری نو از دل امور تکراری صعب می‌نماید؛ ضمن آنکه تمام کثیرهای متعلق به وضعیت اعم از انسان و نوانسان، سوژه نیستند اما چه چیز در بستر وضعیت سرآغاز فرایند شکل‌گیری سوژه و نیز ظهور حقیقت است؟ پاسخ بدیو آشکار است: رخداد (بن سعید، ۲۰۰۴، ۴).

سوژه و رخداد

در هر وضعیت تفریقی تا پیش از وقوع رخداد همه چیز حائز نظم و سامانی است که در نتیجه زبان حاکم بر وضعیت و معرفت ساری در آن حاصل آمده است و در واقع این بروز رخداد است که می‌تواند انقطاعی همه‌جانبه در نظم و بالتبع آن در زبان و معرفت و امور تکراری ایجاد نماید. گویی در بستر وضعیت‌ها، مادام که معرفت حاکم است اثری از سوژه نیست و آنجا که رخداد واقع می‌شود می‌توان امکان شکل‌گیری سوژه را انتظار داشت. رخداد را باید هسته پویای سیستم بدیو به‌شمار آورد، قسمی پویایی که از عینیت عادی موجود در حالت ایستای هر وضعیت و معرفت آن فراتر می‌رود و اگر هیچ اتفاقی نیفتد نمی‌توان به بروز حقیقت امید داشت؛ باید برون‌رفتی از معرفت شکل‌گیر تا حقیقت در مقام آن امر نو که اتفاق می‌افتد، چیزی استثنایی و درعین حال کلی، از راه برسد (هالوارد، ۲۰۱۳، ۱۰۷).

جالب آنکه تمام ویژگی‌هایی که بدیو برای رخداد قائل است از اساس سلبی‌اند، رخداد محاسبه‌ناشدنی است، تشخیص‌ناپذیر است، ناپدید شونده و حتی پیش‌بینی‌ناشدنی است. پیش‌بینی‌ناپذیر است زیرا اعضای وضعیتی که به دلیل حدوث رخداد دچار انقطاع شده است، با چیزی تازه یا امری نو مواجهند که فراتر از خصوصیات و نظم وضعیت است، گویی ورای حد تصورات آنها است و از هر آنچه به طور عینی در وضعیت رخ می‌دهد درگذر است؛ البته برای رخداد بدیو بعدی ذهنی نیز در کار است و گاهی روندهای خرد و کلانی که ناشی

و یا تابع رخداد است در مغایرت با آن چیزهایی است که در واقعیت امر اتفاق می‌افتند، گویی محاسبات ذهنی اعضا قادر به تحلیل جامع و کامل رخداد نیست و صدا البته قرار هم نیست باشد زیرا با وقوع رخداد تازه فرایندی آغاز می‌شود که با منشأ داشتن در ازهم گسیختگی تمامی شئون پیشین وضعیت، از هر حیث نامشخص و جدید است و حتی نمی‌توان آینده آن را پیش‌بینی نمود. در واقع این ویژگی پیش‌بینی‌ناپذیری رخداد از یکسو مرتبط با زمان و نحوه وقوع آن است و از دیگر سو بستگی به آینده نامعینش دارد (هالوارد، ۱۹۹۸، ۱۲۴).

سوژه شدن

در هر وضعیت تفریقی این وقوع رخداد است که می‌تواند نویدبخش قوام سوژه در وضعیت باشد. تا پیش از وقوع رخداد همه چیز تکراری است و تمام اعضای وضعیت صرفاً عناصری تابع زبان و معرفت حاکم‌اند. این حدوث رخداد است که به برخی از اعضا امکان می‌دهد تا به سوژه تبدیل شوند. بدیو این روند شکل‌گیری را فرایندی به موازات رخداد و واجد چند ویژگی معرفی می‌نماید. پس سوژه بودن فرایندی تدریجی است و نه امری جوهرین و یا دفعی و یکباره. البته اینجا دیگر منظور همان فرایند سوژه در هیبت نظریه سوژه نیست که بسته به ویژگی‌های جامعه از یکسو و خصایص روانکاوانه از قبیل درک نقصان از دیگر سو شکل می‌گیرد بلکه آنچه بدیو در این دوره فرایند می‌نامد، پروسه‌ای از کنش‌های سوژه با محوریت رخداد است؛ فرایندی که هستی سوژه را به سوی یک گذار ریشه‌ای از خودش سوق می‌دهد تا از عضوی معمولی و مرتبط با معرفت تکراری، به سوژه‌ای در نسبت با حقیقت تازه تبدیل شود.

برای بدیو، هیچ امر اساسی دیگری در سوژه به جزء تبدیل شدن آن به «پیکربندی محلی و موضعی یک فرایند ژنریک» که حامی حقیقت است، در کار نیست (بدیو، ۲۰۰۶، ۳۹۱) و این مهم منحصرأ از طریق رخداد میسر است.

سوژه برای بدیو آن مفهوم اسلاف نیست که به آگاهی هر فرد انسانی گره خورده است و بدین جهت همواره از پیش قابل اطلاق به هر فرد انسانی است. انسان به خودی خود سوژه نیست، بلکه تحت شرایطی سوژه می‌شود. شاید بتوان گفت: اساس شکل‌گیری سوژه تصمیم او در باب رخداد است. اینکه آن را تصدیق نماید و در مقام عامل قوام بخش تغییرات مورد نیاز در وضعیت به رسمیت بشناسد یا از آن به مثابه مشکلی گذرا و بی‌ثمر عبور نماید. تصمیم برای ماندن پای رخداد یا نماندن؛ این بنیانی است که از میان اعضای وضعیت، برخی را تبدیل به سوژه می‌کند. لذا تمام ویژگی‌هایی که بدیو برای سوژه در نظر گرفته است بر نسبت مستقیمش با رخداد صحه می‌گذارند و عبارتند از: مداخله؛ تصمیم‌گیری؛ وفاداری؛ نام‌گذاری و تحمیل کردن؛^۵

علاوه آن که امکان تولید سوژه صرفاً در همان چهار حوزه‌ای میسر است که بدیو تحت عنوان شرایط فلسفه از آنها نام برده است؛ زیرا تنها در این حوزه‌ها امکان حدوث رخداد در وضعیت‌های تفریقی و بروز انقطاع میسر است و به همین جهت بدیو باور دارد تنها همین چهار حوزه امکان تولید حقایق را دارند (هالوارد، ۲۰۰۴، ایکس آی). محروم‌ماندن از شرایطی متفاوت که در اندیشه آدمی به احوالاتی بهتر تعبیر می‌شوند، در دوران ابتدایی اندیشه بدیو به بروز دیالکتیکی منفی مابین سوژه و طبقه متضاد منجر می‌شد و در

¹ Intervention

² Decision

³ Fidelity

⁴ Nomination

⁵ Force

بستر هستی‌شناسی تفریقی موجبات دل سپردن به رخداد و کنش‌گری بر مبنای آن را فراهم می‌آورد اما صرف دریافت محرومیت توسط افراد نیز نمی‌تواند الزاماً آنها را به سوژه تبدیل نماید، افرادی سوژه می‌شوند که پس از درک محرومیت خویش سعی در جهت تغییر شرایط دارند و این مهم را به مدد فرصت کمیاب رخداد اعمال می‌کنند. انقطاع حاصله در نظم و معرفت مسلط وضعیت، برای برخی مجالی در راستای توسل به رانه‌ای محرک به نام رخداد است تا به امید خلق امری تازه یعنی حقیقت، از شرایط پیشین حداکثر فاصله را ممکن سازند.

ویژگی‌های سوژه

یک/ مداخله: نخستین گام در فرایند سوژه‌شدن است و عبارت است از دل سپردن سوژه به ناپایدار ناپدیدشونده‌ای چون رخداد. لذا مداخله اولین قمار سوژه بر سر چیزی است که حتی نسبت به آینده‌اش اطلاعی دقیق و کامل ندارد. کل این فرایند به زعم بدیو قمارآمیز و مبتنی بر بخت و اقبال است زیرا اساس این رویه با تمرکز بر امری نامشخص شکل گرفته است (بدیو، ۲۰۰۶، ۲۰۴). به بیان ساده مداخله یعنی پذیرش رخداد در وضعیت توسط برخی عناصر و عدم کتمان و بذل بی‌توجهی نسبت بدان علی‌رغم اینکه رخداد هیچ سختی با شرایط معمول و بهنجار و پیشین وضعیت ندارد. مداخله یعنی قمار در پذیرش آنچه مبهم است و تحت قواعد وضعیت نیست اما برای سوژه نویدبخش است. مداخله به یکباره تولید می‌شود اما پایان معینی برای آن مشخص نیست و به مراحل بعدی در فرایند سوژه‌کتیو پیوند می‌خورد.

دو/ تصمیم‌گیری: تصمیم به باور بدیو به معنای جدادگی و بریدن است. نوعی جداکردن جهان اجتماعی، علمی، هنری و عاشقانه به دو موضع موافق یا مخالف رخداد. آنها که تصمیم می‌گیرند از ساختار وضعیت فاصله بگیرند و به رخداد نه در مقام مشکلی گذرا که به مثابه فرصتی مغتنم جهت گذار از تکرار به امری تازه بنگرند. برخی تصمیم می‌گیرند فرصت و مجال رخداد را غنیمت شمرده و از این ثبات ناعادلانه بگریزند. گویی از معرفت بی‌ثمر به سوی حقیقتی رهسپار می‌شوند که اگرچه آغاز راه جز با قمار بر سر باختن ثبات فعلی همراه نیست، اما طریقی امیدبخش و برانگیزاننده در جهت بهبود شرایط است. گویی این تصمیم با نوعی انگیزه برای بهبود قرین است زیرا در غیر این‌صورت هیچ توجیه عقلانی جهت برون‌رفت از نظم مسلط و شرایط حاکم نمی‌توان یافت. تصمیم به تصدیق رخداد در واقع به معنای پذیرش این امر است که وجود واقعی وضعیت چیزی مگر کثرت نامنسجم نیست و انسجام نمادین وضعیت امری غیراساسی و قابل تغییر است. سوژه‌گزینی‌های خطیر و قمارآمیز پیش‌روی خود دارد تا رخداد را به رسمیت بشناسد. سوژه خطاب می‌کند رخداد را دریافته و بدان باور دارد و بر سر پذیرش آن و کنش‌گری مطابق با آن قمار می‌کند (بدیو، ۲۰۰۳، ۳۲۴).

درواقع پیوند جدایی‌ناپذیر و لاینفک سوژه و رخداد خود را مرهون چنین تصمیمی از جانب سوژه است. دقیقاً به همین دلیل است که سوژه از بدن‌های ساکن در وضعیت فراتر می‌رود، با تصمیماتی که اتخاذ می‌کند و کنش‌هایی که بر طبق این تصمیمات، اعمال. در همین راستا، زبان وضعیت نیز که تا پیش از این به کار نام‌گذاری تمامی عناصر موجود و متعلق به وضعیت می‌آمد، کارایی خود را با بروز رخداد از دست داده و دیگر توان نامیدن این سوژه‌تکین و منحصر بفرد را در چارچوب وضعیت ندارد (بارتلت، ۲۰۱۰، ۴۰). سوژه‌ها ظاهر می‌شوند تا از ترتیب عادی زبان مرسوم در هر وضعیت مفروض که به کار نام‌گذاری و طبقه‌بندی بدن‌ها و اعضا می‌آید، فرا رود و این‌همه تنها و تنها به مدد وقوع رخداد میسر خواهند شد. رخداد باید بتواند از یاری سوژه‌ای بهره بگیرد که نفس آن‌را

به رسمیت شناخته است. این بهره‌گیری از وجود سوژه برای موجودیت یافتن رخداد نیست بلکه امری الزامی در جهت تداوم اثرات آن بر وضعیت است. این بدان معنا است که حقیقت رخداد تا بدانجا که کسی با اعلانش بدان صحت ببخشد قابل مشاهده است.

سه / وفاداری: وفاداری در پی تصمیم‌گیری می‌آید و بدیو آن را در نسبت میان رخداد و سوژه تبیین می‌کند. گویی سوژه نمی‌تواند نوع دیگری از ارتباط با رخداد داشته باشد و در هستی و رخداد تصریح می‌کند یکی از ویژگی‌های اساسی رخداد این است که نیازمند سوژه است؛ همانکه به انقطاع حاصله توسط رخداد یاری می‌رساند، اثرات رخداد را به اجرا می‌گذارد، و اقدام به اعمال تصمیمی مهم و سرنوشت‌ساز در وضعیت می‌نماید. بنابراین ظهور و وجود سوژه در وضعیت از جنس حضور و وجود اعضای وضعیت نیست. سوژه پس از وقوع رخداد ظاهر می‌شود آنهم تنها تحت شرایطی و بدین‌سان تکنیکی‌اش را به وضعیت اعطا می‌نماید (بدیو، ۲۰۰۶، ۱۹۳).

فرایند ظهور حقیقت در واقع بستگی تام به میزان همین وفاداری سوژه به رخداد دارد. وفاداری یعنی پرداختن به وضعیت از منظر رخداد، یعنی کنش‌گری مطابق با رخداد. رخداد، سوژه و حقیقت مفاهیمی جدایی‌ناپذیر در اندیشه بدیو هستند؛ زنجیره‌ای که گویا حلقه واسطش رخداد است (بدیو، ۲۰۱۱، ۳۲). به هیچ عنوان نمی‌توان وضعیتی را در نظر گرفت که در آن رخدادی حادث شده است، سوژه‌هایی پدید آمده‌اند ولی اثری از وفاداری سوژه به رخداد در کار نیست. نفس شکل‌گیری سوژه حاصل ویژگی وفاداری است. سوژه خود را موظف می‌داند پس از وقوع رخداد، دیگر تنها برحسب آن بیندیشد و عمل نماید.

به تفسیر الیور فلثم می‌توان دید که بدیو سوژه را از انسان در مقام حیوانی خاص تفکیک نموده و در واقع یکی از دلایل این فرارفت از ساحت نازل حیوانی به انسانی تصمیم‌گیرنده و کنش‌گر را وفاداری سوژه می‌داند. وفاداری ضرورت حفظ رخداد و زنده نگاهداشتن آن به‌طور مداوم را به سوژه یادآور می‌شود (بدیو، ۲۰۰۳، ۳۵).

برای بدیو وفاداری فرایندی سامان‌بخش و نظم‌دهنده است. البته نظمی موقت چراکه بی‌شک پس از رخداد کل وضعیت درگیر دگرگونی مداوم است اما مسیر ایجاد این تغییرات منظم؛ نمی‌توان این تغییرات را مطلق پنداشت و اگر بنا باشد قبول کنیم هر رخداد در گسست غیرعادی خود مسبب دویارگی تدریجی وضعیت می‌شود گویی پیکره‌ای محض و مطلق از تغییر را پذیرفته‌ایم که می‌تواند چنانچه یکی از نقدهای ژیک به بدیو است به خلط وفاداری با باور جزمی منتهی شود.

باید پذیرفت که این نقطه آغاز تغییر، زهدان زایش آینده خویش است؛ به‌طور نمونه در هنر این مدل تغییر را می‌توان در برابر دانستن الهام با منبع اثر هنری دید؛ یا در دین بازگشت مسیح را چون علت کافی برای تحول در زندگی دنیوی به‌شمار آورد. در هر حال، این نقطه آغازین تغییر برای تحقق سوژکتیو بودن یکپارچه کل آن کافی است (ژیک، ۱۹۹۹، ۸۹ و اوزبورن، ۲۰۰۷، ۲۳).

وفاداری سوژه را هدفمند می‌سازد تا از دریچه رخداد نگرسته و نسبت به عناصر آن پایبند باشد. چرا این وفاداری را نه امری دفعتاً که فرایندی در تغییر مداوم می‌دانیم زیرا بر اساس تعریف شخص بدیو، وفاداری عبارت است تفکر و کنش برطبق رخداد. و از آنجا که نفس پدیدارشدن رخداد در ناپدیدشدگی است و رخداد می‌رود و تنها اثرات آن پابرجاست، پس اعلام وفاداری سوژه در واقع نسبت به مجموعه‌ای متغیر از اثرات صورت پذیرفته که باید متناظر با هریک تفکر و کنشی وفادارانه ابراز نماید، لذا وفاداری نسبت به امری که از اساس در تغییر و سیورورت است نمی‌تواند امری ثابت و لایتغیر لحاظ شود؛ وفاداری فرایندی متناظر با رخداد و اثرات آن و در نتیجه، مجموعه‌ای از کنش‌های همواره در تغییر است. وفاداری نسبت به امر متغیر نمی‌تواند متضمن رویه‌ای ثابت و صلب باشد مگر در نفس تغییر.

چهار/ نام‌گذاری: سوژه دقیقاً بر همان نقطه از وضعیت نام می‌نهد که معرفت و زبان را از هم گسسته و دوپاره نموده‌است. درواق سوژه با نام‌نهادن بر رخداد به نوعی وضعیت را ناچار به پذیرش آن می‌نماید. به باور بدیو عمل نام‌گذاری توسط سوژه اعمال می‌شود تا رخداد از امری کلی و ظاهراً عام به رخدادی واجد هویتی تکینه و منحصری تبدیل شود. این ویژگی سوژه در واقع به رخداد یاری می‌رساند تا در کشاکش هزاران رویداد معمولی حادث شده در وضعیت، به فراموشی سپرده نشود. این اعمال نام‌گذاری توسط سوژه‌است که منحصری بودگی رخداد را ضمانت می‌کند که اگر چنین نشود، چه بسا رخداد و آثارش در میانه اتفاقات وضعیت از بین برود. در عین حال که نام‌گذاری همانند وفاداری فرایندی در صیوروت و نه امری دفاعی و یکباره است. تأکید بدیو بر این صیوروت تا بدانجا است که حتی از پذیرش نام‌های ثابت پس از رخداد امتناع ورزیده و معتقد است نام‌گذاری بر آثار رخداد در یک وضعیت همواره باید برحسب شرایط دستخوش تغییر گردد تا در نهایت این آثار به نفع هیچ ویژگی پیش‌ارخدادی مصادره و به کاهش اثرات رخداد منجر نگردند (پرنروش، ۱۳۹۸، ۱۶۷).

پنج/ تحمیل کردن: این مفهوم کلیدی توسط بدیو به سوژه منتسب می‌شود تا دقیقاً بر نسبت سوژه و معرفت وضعیت در شرایط پیش و پس از رخداد اشاره نماید. سوژه در فرایند کنش‌گری مطابق با رخداد و پذیرش گسست ایجاد شده در معرفت وضعیت، به ایجاد حفره‌ای در معرفت وضعیت که همانا حقیقت به باور بدیو است دامن می‌زند تا بزرگ‌ترین اثر رخداد در وضعیت یعنی کشف حقیقت مستور، ممکن شود. سوژه برای بدیو فاقد هر قسم نسبت مستقیم با معرفت بوده و تنها با وساطت رخداد و گسست معرفت به ایفای نقش کلیدی خویش در ظهور حقیقت نائل می‌آید. تحمیل کردن در واقع آن ویژگی سوژه است که معرفت و شناختی مقدماتی و اولیه در باب وضعیت جدید تولید نموده و معرفت پیشین را مخدوش می‌سازد. چنین معرفتی البته به زعم بدیو مشروط است از این جهت که حقیقت آن موقوف به بخت و اقبال تحقیق‌ها است (فلتیم، ۲۰۰۸، ۱۱۰).

به نظر می‌آید می‌توان ویژگی‌های سوژه را بدین صورت تقسیم نمود که مداخله، نام‌گذاری، وفاداری و تصمیم‌گیری منحصرأ نسبت سوژه و رخداد را بیان و آخرین مورد یعنی تحمیل کردن بیان‌گر نسبت مستقیم آثار کنش‌گری سوژه بر کشف حقیقت است. بدین ترتیب، سوژه در هستی و رخداد عبارت‌است از قطعه‌ای از یک فرایند حقیقت؛ جزئی متناهی از حقیقتی نامتناهی؛ یعنی سوژه همانا سلسله‌ای از تحقیق‌های موفق است؛ مجموعه‌ای از کثیرها که با نام رخداد مرتبط‌اند.

می‌توان نتیجه گرفت که در هستی و رخداد سوژه به عنوان کثیری متناهی در بستر وضعیت‌های تفریقی و ریاضیاتی، به جزئی از فرایندی نامتناهی به نام حقیقت اطلاق می‌شود که تنها به‌مدد بروز رخداد امکان شکل‌گیری و تبدیل شدن به حلقه‌ای حیاتی از زنجیره‌ای مادی و کثیر به نام حقیقت خواهد داشت. به‌همین سبب در هستی و رخداد سوژه چنین توصیف می‌شود: سوژه معاصر تهی، چندپاره، مهم و نامنعطف است و منحصرأ در تار و پود رویه‌هایی معین با شرایطی دقیق می‌توان آن را مشاهده نمود (بدیو، ۲۰۰۶، ۱۵). سپس سوژه را جزء کرانمند و متناهی رویه حقیقت می‌نامد و ازین به بعد همه‌جا تعریف او از سوژه چنین است (بدیو، ۲۰۰۶).

سوژه در منطق جهان‌ها

اگر هستی و رخداد مانیفست بزرگ بدیو در هستی‌شناسی ریاضیاتی یا همان تفریقی است، منطق جهان‌ها را می‌توان تکمله‌ای بر این نوشتار با اهمیت دانست. ضمیمه‌ای پر قدرت در تأکید بر مواضع بدیو در باب سوژه و حقیقت در چارچوب وضعیت‌های تفریقی که این بار بنا دارد از زمینه‌های صرفاً هستی‌شناختی فاصله گرفته و دعاوی بدیو در تقابل با ماتریالیسم دیالکتیکی معاصر را بازنشر دهد. طریق توصیف سوژه در این کتاب تلاش بدیو است در راستای تفوق بر نسبت زبان و بدن تحت ماتریالیسم دموکراتیک. او در این کتاب

نشان می‌دهد که همچنان بر مأموریت افلاطونی فلسفه کنونی یا همانا بازکشف حقایق مستور در چهار حوزه شرایط فلسفه باورمندا است و دلیل این گرایش به افلاطون را در آن چیزی می‌داند که گذار از بدن‌ها و زبان‌ها به سوی حقیقت می‌خواند (هالوارد، ۲۰۰۳، ۱۲۹). در این اثر سوژه همچنان جزئی کثیر و متناهی از حقیقت است با تکیه بر این امر که توصیفش از خلال بررسی نسبت زبان‌ها و بدن‌های کثیر در وضعیت‌های تفریقی می‌گذرد. ظهور سوژه که همانا منطبق آن نیز هست، بنیان اساسی در منطبق جهان‌ها می‌شود و برای توصیف سوژه می‌گوید تنها زبان‌ها و بدن‌ها وجود دارند به استثناء حقایق که در کاراند. این به استثناء همان سوژه است. به عبارت دیگر اگر بدنی از صرف تأثرات سیستم بدن‌ها و زبان‌ها فراتر رود یعنی سوژه شده است (بدیو، ۲۰۰۹، ب، ۴۵).

سوژه نه در ضمیر من یافت می‌شود و نه در ما بلکه باید سراغش را در غیر از و به استثناء یافت که به واسطه‌اش آنچه هنوز وجود ندارد، به منصفه ظهور می‌رسد. برای آنچه هنوز وجود ندارد دو معنا قابل تصور است: معنای اول یعنی آنچه بر حسب قاعده استعلائی جهان یا ظهور موجودات، نمی‌تواند باشد. دوم، به عنوان آنچه خودش را از سازمان یافتگی کثیرها تفریق می‌کند، یعنی از جایگاه و محل هستی، یا به عبارت دیگر آنجا-بودن^۱.

این بار سوژه به واسطه یک بدن درون-وضعیتی فعال متولد و اثرات این بدن و پیامدهای آن به مدد گسست و تنش در سامان مکان‌ها توصیف می‌شود. سوژه همواره خود را به مثابه آنچه تأثیرات بدن را مطابق با منطقی معین خواه مولد و خواه معکوس رسمیت می‌بخشد، نشان می‌دهد. در این راستا، یک حزب کمونیستی متعلق به دهه بیست یا سی، بدنه سیاسی سوژه سازی شده‌ای بود در مواجهه با کارگران و وضعیت‌های عمومی، که اثراتی تفسیرپذیر را در راستای قوام آگاهی انقلابی عمومی ایجاد می‌کرد. می‌توان گفت علت توجه بدیو به بدن‌ها این است که در غیاب یک نظریه جامع درباب آنها، تمام آنچه می‌توان در باب سوژه گفت کنش‌های محض است و پرداختن به کنش‌گری محض سوژه را به مفهومی کاملاً صوری مبدل می‌سازد (بدیو، ۲۰۰۹) اما به نظر می‌آید برای بدیو مارکسیست توصیف سوژه باید به مثابه چیزی که به لحاظ مادی درون یک تضاد معین بیان شده است نیز باشد. در میانه حالت فکت‌ها و مداخله‌ای که تمایل به رونمایی از نسبت‌های نیروهایی دارد که چنین حالت فکت‌هایی متکی بدان‌ها هستند. در عین حال سوژه همواره به طور دست‌جمعی و به وحدت‌رسیده توصیف می‌شود؛ وحدتی که در اینجا در نظر گرفته می‌شود ناشی از توالی عملکرد کثیرها است یعنی همان اعضای وضعیت که کنشی همسان را به نمایش می‌گذارند (بارتلت، ۲۰۱۰، ۳۹).

نامی که سوژه در منطبق جهان‌ها به خود می‌گیرد بدن-حقیقت است. گویی سوژه آن بدن‌هایی موجود در وضعیت‌اند که به مدد حدوث رخداد و اتخاذ کنش‌های منطبق با آن، دیگر بیش از آن که بدن‌هایی معمول و معرفت‌پذیر باشند، عناصری معطوف به حقیقت هستند که دل در گروی ظهورش دارند. چرا این بدن‌ها بدن-حقیقت‌اند؟ زیرا کثیرهایی هستند که به جزئی از یک رویه بدل گشته‌اند- رویه حقیقت- و دیگر صرفاً بر حسب تعلقشان به وضعیت و نسبت‌شان با معرفت شناخته نمی‌شوند بلکه نسبت ایجابی آنها با رخداد آنها را به مثابه جزئی از یک مجموعه نامتناهی تازه و بدیع که از دل کهنگی و تکرار وضعیت سربرآورده است، معرفی می‌کند.

به نظر می‌آید رخدادی بودن نخستین گام یک بدن-حقیقت شدن است. پس یک حقیقت همواره در قامت گسستی ریشه‌ای در نظم ابژکتیو وضعیت ظاهر می‌شود شکلی از یک امر کاملاً نو را به خود می‌گیرد که ذاتی سوژکتیو دارد (بدیو، ۲۰۰۹، ۱۲۱) و در نقطه مقابل سوژه جایگاه و مکان متناهی و موضعی حقیقت است گویی سوژه پیکره‌ای متناهی و محدود و بسته و تجسد یافته در

¹ being-there

² Truth-body

وضعیت است که درعین حال افشاگرِ حقیقتی مازاد بر منطق سازماندهی وضعیت نیز می‌باشد. در بستگی تام و تمام به یک حقیقت است که سوژه به مثابه امری رخدادی و کاملاً متفاوت با اعضای وضعیت ظهور می‌کند؛ گویی سوژه استثنائی اجباری و تحمیل شده بر وضعیت است که همواره نسبت به حقیقت در جایگاه دوم قرار گرفته و تابع آن است (بدیو، ۲۰۰۹a).

درواقع، درمیانه یک رخداد و یک حقیقت، سوژه یک فرم متناهی و محلی از پیامدهای چنین حقیقتی است. سوژه مابین یک رخداد و یک حقیقت معلق است و درخلال این تعلیق، نقش نقطه‌ای را ایفا می‌نماید که در آن از یکسو حقیقت تهی و جهانی مورد تأیید قرار می‌گیرد و از دیگر سو، همین نقطه به امکان پیدایش حقیقت با نظر به سوابق پیشارخدادی و عواقب پسارخدادی تبدیل می‌شود. خط سیر نظری که منطق جهان‌ها را سازمان می‌دهد ظهور حقیقت را در جهان‌های تکین بررسی و بدین ترتیب، به زمینه‌های گواه بر وجود این حقایق می‌پردازد. ظهور حقیقت به باور بدیو به مدد این بدن‌های یکسره تکین میسر است؛ همین بدن‌های پسا-رخدادی که شکل‌دهندهٔ مادیت‌هایی کثیراند؛ و فرمالیسم‌های خاص مانند فرمالیسم‌های سوپژکتیو از بستر همین کثیرها سربر می‌آورند. بدیهی است این بدن‌ها دیگر شباهتی به شرایط پیشین خود ندارند و این بدن نوین، بدن-حقیقت یا همان سوژه است.

برای بدیو دریافت اینکه رویهٔ خلاقانه یک سوژه را به صورت معینی از تجربه پیوند می‌دهد شهودی است و امکان رؤیت مشکلات پیش‌تر مشاهده‌نشده را میسر می‌سازد. زبانی که وی برای آشکار ساختن فرایند یک حقیقت به کار می‌گیرد زبان نقاط یک جهان است، آن‌هنگام که پس از وقوع رخداد یک بدن نوین در وضعیت صورت‌بندی می‌شود، یک سوژه حقیقت با نقاط یک جهان سروکار پیدا می‌کند زیرا در تبیین او، یک حقیقت نقطه به نقطه پیش می‌رود، اما حصول درکی روشن از نقطه در گروهی دریافت دقیق از پیدایش، ابژه و تغییر است. یک نقطه در یک جهان چیزی نظیر تصمیمی حساس در وجود است؛ باید میان دو امکان انتخاب کرد. انتخاب نخستین سلبی و دیگری کاملاً ایجابی است. انتخاب سلبی با تخریب بدن نوین تمام فرایند یک حقیقت را نابود خواهد کرد و انتخاب ایجابی با تحمیل بدن نوین بر وضعیت، آشکارگی و وضوح حقیقت و تعالی سوژه را به ارمغان خواهد آورد.

البته هیچ‌یک از انتخاب‌های فوق قطعیت نداشته و اعمال‌شان قسمی قمار است؛ علی‌الخصوص آن‌گزینه‌ی ایجابی که به مدد فرایند حقیقت شتافته است. این انتخاب خودش یک نقطهٔ لحظه‌ای در وضعیت است. بدین ترتیب ماتریالیسم دیالکتیکی بدیو با تبیینی که از بدن، حقیقت، رخداد و سوژه ارائه می‌دهد خود را از ماتریالیسم دموکراسی متمایز و مرزبندیش را محقق می‌سازد و این کار را به تعبیر بدیو نقطه به نقطه انجام می‌دهد. در تمام دامنهٔ وجود جهان‌ها و نه صرفاً در کنش سیاسی، پیوستن و تن دادن به حقیقت و امر حقیقی مسئله‌ای مرتبط با سامان‌دهی است.

مسیر و خط سیر این سامان‌یافتن از یک نظریهٔ پیدایش و ابژکتیویته به فیزیک بدن-حقیقت است، از چارچوب یک منطق عظیم به نمایش اساسی سوژه. سراسر این روند تفکر از منطق به تعبیر، خود را در فرم و صورت ریشه‌ای یک رخداد به نمایش می‌گذارد. پس فلسفه که در ماتریالیسم دموکراسی موظف به صدور حکم زندگی برای بدن تحت قوانین زبان است، در چارچوب ماتریالیسم دیالکتیک به ارائهٔ امکان یک زندگی حقیقی می‌پردازد و این نویدبخش آیندهٔ نوین فلسفه است.

همانند ارسطو که هدف را طرح پرسش از اینکه واقعاً چطور می‌توانیم جاودانه زندگی کنیم؟ می‌دانست، پاسخ ما در زبان بدیو چنین خواهد بود: وقتی به یک حقیقت می‌پیوندیم، جاودانه‌ایم (بدیو، ۲۰۰۹b، ۱۰). ما جاودانگی را پس از حدوث رخدادهایی در سیاست، علم، هنر یا عشق تجربه می‌کنیم. به تعبیر بدیو دقت کنید: ما فیلسوف‌ها شب‌ها کار می‌کنیم، یعنی پس از گذران روزی که

¹ Subjective formalism

حقیقتی نوین را در خود تحقق بخشیده‌باشد.

در فلسفه برای مبارزان بدیو به شعری از والاس استیونس اشاره می‌کند و چه اشاره زیبایی:

باید که افکارمان را
تمام شب تاب آوریم
تا آن وضوح پر فروغ
در سر ما آرام گیرد.

(بدیو، ۱۳۹۷، ۲۸)

انواع سوژه

در منطق جهان‌ها ما نخستین بار با دسته‌بندی انواع سوژه توسط بدیو روبرو هستیم و درست آنجا که انتظار داریم او به بازشماری این انواع برحسب پتانسیل سوژه‌های انسانی و نیز ویژگی‌های تبیین‌شده پرداخته و بدین‌سان برخی را سوژه‌ها و برخی دیگران معرفی نماید، او به عوض تکیه بر میزان همگرایی سوژه‌ها با رخداد، بر این نکته پای می‌فشارد که سوژه همواره این پتانسیل را دارد که در نقطه‌ای از مسیر و فرایند حقیقت، به قسمی واگرایی تن‌داده و راه خویش را از رخداد و حقیقت جدا نماید. اگرچه این تکیه مبین قسمی واقع‌گرایی در اندیشه او است لیکن با منطق بنیادین سوژه در تضاد می‌نماید. همین پتانسیل در منطق جهان‌ها منشأ توصیف دو قسم تازه از سوژه تحت عنوان سوژه‌پشیمان و سوژه بی‌فروغ^۳ این ندامت و بی‌فروغی به‌باور بدیو برآمده از واگرایی سوژه نسبت به رخداد است و او می‌پذیرد که علاوه بر سوژه‌های انقلابی در حوزه سیاست که وفادار به رخدادند، سوژه‌هایی دیگر نیز هستند که نادم از پذیرش رخداد، به نفی و انکار رویه حقیقت دست می‌زنند و بدین ترتیب حقیقت بر ساخته و پیدا شده به‌واسطه سوژه وفادار را به مخاطره می‌اندازد. چنین سوژه‌ای به رخداد می‌گوید: نه! (بدیو، ۲۰۰۹، ۶۲). مثال او به می ۶۸ بازمی‌گردد و در توصیف چنین سوژه‌ای توضیح می‌دهد او سوژه‌ای است که درحالی‌که در ابتدا می ۶۸ را به عنوان یک رخداد پذیرفته، اما به وفاداری سایر سوژه‌ها خیانت می‌نماید و جایی مسیر خویش را از آنها جدا می‌نماید سپس به مشوق آنها در خیانت و روی‌گردانی از رخداد تبدیل می‌شود.

به‌نظر می‌آید تبیین چنین سوژه‌ای برای بدیو از این جهت اتفاق می‌افتد که او امکان و احتمال انحراف از رخداد را در نظر می‌گیرد و بدین‌سان به سوژه‌ای خائن باور دارد. دومین توصیف او برای واگرایی از رویه حقیقت سوژه بی‌فروغی است که او بدترین نوع سوژه می‌نامد و پا را از انکار و خیانت صرف به رخداد فراتر نهاده و درصدد است تا به خنثی‌سازی اثرات رخداد در وضعیت دست‌زند و نهایتاً هم خویش را در بازگرداندن وضعیت به شرایط پیش‌رخدادی به‌کار می‌گیرد. چنین سوژه‌ای همواره آهنگ بازگشت به گذشته دارد و در ضرورت الزام به این بازگشت اصرار می‌ورزد.

به‌نظر می‌رسد بدیو در تبیین هر دو سوژه قائل به قسمی ریاکاری از جانب آنها است؛ یعنی پذیرش ابتدایی رخداد توسط آنها را قسمی هم‌صدایی ظاهری با سایر سوژه‌ها معرفی نموده و معتقد است از جایی به بعد آنها ظاهر‌نمایی را کنار نهاده و باطن رخدادستیز

^۱ شاعر آمریکایی متولد ۱۸۷۹-متوفی ۱۹۵۵ Wallace Stevens

^۲ Reactive Subject

^۳ Obscure Subject

خود را آشکار می‌کنند. گویی پذیرش رخداده در ابتدا با نوعی اکراه برای آنها همراه بوده‌است و در نهایت به تلاش در راستای نفی و خنثی‌سازیِ رخداد منتهی می‌شود.

به نظر می‌رسد تجارب بی‌فرجام و تلخی مانند می‌۱۹۶۸ بدیو را به چنین توصیفی می‌رساند برای او مهم است بدانند چرا رخدادی تمام عیار مؤثر واقع نشده و بی‌ثمر مانده‌است، اما چرا او علت این شکست را در سوژه و عوامل پسا‌رخدادی جستجو می‌کند؟ مگر نه اینکه نفس سوژگی مترادف با پذیرش رخداد و تفکر و کنش وفادارانه برحسب آن است؟ پس چگونه می‌توان چیزی را با چنین خصیصه‌هایی سوژه نامید اما در ادامه توصیف دیگری از آن داشت؟

همین نحوه تبیین با اساس توصیف سوژه در تناقض است و شاید بهتر بود او توصیف سوژه را دستخوش تکثر نمی‌نمود و بر همان سیل پیشین می‌ماند. یا انسانی رخدادی می‌شود و بدین‌سان سوژه هست و یا نیست؛ که اگر نیست دیگر تظاهر و ریاکاری ابتدایی نمی‌تواند منجر به سوژگی او شده و خیانت بعدی دال بر واگرایی ثانویه‌اش از رخداد باشد بلکه او از ابتدا سوژه نبوده است و تنها از اظهار این عدم پذیرش به هر دلیل که غالباً می‌تواند در نتیجه سنجش موقعیت و منافع باشد، طفره رفته‌است. چگونه می‌توان گفت کسی سوژه شده‌است اما از جایی به بعد دیگر سوژه دیگری است؟

شاید بهتر باشد بگوییم در حوزه‌هایی مانند سیاست که شرایط مستقیماً تابع کنش‌های انسانی‌اند؛ گاهی افرادی تظاهر به سوژگی می‌کنند و رویه حقیقت به تدریج پرده از ادعای دروغین آنها برمی‌دارد؛ آنها نیامده‌اند که رخداد را به پیدایش حقیقت سوق دهند پس از اساس سوژه نیستند. منافع‌شان آنها را به تظاهر و دروغ‌پردازی و یا انفعال اولیه سوق می‌دهد زیرا امید دارند که رخداد و سوژه‌های آن به نتیجه نرسند، اما چنانچه پیشرفت فرایند سوژگی آنها را در معرض خطر از دست‌رفتن منافع به تبع پیدایش حقیقت قرار دهد، امیال باطنی خویش را آشکار نموده و دست از انفعال و تظاهر در برابر تغییرات برمی‌دارند و به امید بازگشت به شرایط پیش‌رخدادی نهایت هم خویش را در راستای بی‌اثر ساختن رخداد به کار می‌گیرند.

چرا ادعا می‌کنیم چنین انسان‌هایی از اساس سوژه نیستند؟ زیرا شخص بدیو در تبیین سوژه یکی از ویژگی‌های سوژه را خصیصه آگاهی نسبت به فقدان و بی‌عدالتی برشمرده‌است، اما نکته اینجا است که آیا حتی در ناعادلانه‌ترین وضعیت‌ها، شرایط حاکم برای تمامی اعضای وضعیت ناخوشایند است؟ بی‌شک پاسخ منفی است و دست‌برقضا همین ناعادلانه بودن شرایط معلول توجه صرف به منافع قلبی از افراد است. پس به‌إزای هر رخداد در هر وضعیت مفروض، بی‌شک همواره هستند کسانی که وقوف آنها نسبت به ناعادلانگی الزاماً به معنای نارضایتی‌شان نبوده و به عکس، حافظ منافع و مصالح آنها نیز هست.

سوژه یا آن عامل انسانی وفادار به رخداد هست یا نیست. نمی‌توان سوژه‌بودن را فرایندی توصیف کرد که پراهمیت‌ترین خصیصه قوام‌بخش آن وفاداری به رخداد است اما از جایی به بعد اقسامی مختلف برایش در نظر گرفت. اگر انسانی سوژه شد تنها دو حالت برای او متصور است: یا تا نهایتی که بدیو هرگز منتهای آن را مشخص ننموده قرین اثرات رخداد و ظهور حقیقت است و سوژه باقی می‌ماند یا بلاخره زمانی، مکانی به پاره‌ای دلایل دست از سوژه‌بودن می‌شوید و به رخداد و رویه حقیقت پشت می‌کند؛ چنین فردی دیگر سوژه نیست نه اینکه قسم تازه‌ای از سوژه باشد. چنین تبیینی سالبه به انتفاع موضوع است. او/انتخاب کرده‌است که دیگر سوژه نباشد. یا از ابتدا چنین انتخابی داشته‌است و سوژه نبوده‌است و صرفاً تظاهر نموده و یا از جایی به بعد، به هر دلیل گزینش او سوژه بودن نیست.

اگر تعهد به آرمانی خاص ما را سوژه می‌کند تا به ایجاد امکانیت و مشروعیت چیزی که تا پیش از این نبود همت گماریم، اگر این پذیرش صادقانه و آن وفاداری راستین است، چگونه ریاکاری و تظاهر را از ابتدا در بطن خویش مخفی می‌نماید؟ بهتر آن است چنین همراهان ریاکاری را نه سوژه‌های منفعل یا گنگ، که ناسوژه‌های غیر رخدادی نام نهیم.

آنها از ابتدا نیامده‌اند تا با پذیرش و تصدیق رخداد، وضعیت را به نظمی عادلانه‌تر از پیش سوق دهند و بخشی از فرایند پیدایش حقیقت باشند، آنها ناسوژه‌هایی هستند که با رخداد همراه می‌شوند تا اثراتش را به بی‌نظمی مقطعی و کم اثر تقلیل دهند و نهایت تلاش خویش را به کار می‌گیرند تا ثبات پیشارخدادی و مطابق با مصالح خود را بازگردانند. نباید از اساس به این ناسوژه‌های خائن به رخداد نام سوژه نهاد. اگر سوژگی بیش از هر چیز مبتنی بر عاملیت انسانی است و نه هویت او، پس چگونه می‌توان این فرایند سوژکتیو را با ویژگی‌های توصیف نمود که درمیانه راه از او بازپس می‌گیریم.

سوژه همان انسان پذیرنده رخداد است و بس. همان وفادار راستین که منتهای همت خویش را در راستای استیلائی نظمی نوین در وضعیت به کار می‌گیرد و در این طریق دل به مخاطره می‌بندد. چنین سوژه‌ای مستحق برون‌رفت از سامان ناعادلانه است و چه به هدف دست یابد و خواه در حصول آن ناکام بماند، هرگز از امیدواری دست برنخواهدداشت. او دل درگروی هر رخداد برهم‌زننده شرایط دارد تا به‌مدد اثرات آن نظمی نوین دراندازد.

اگر سوژه آن انسانی است که ساحت غرایز را پشت سر می‌گذارد و به قمار می‌پردازد، نمی‌توان و نباید او را به منفعت‌طلبی متظاهر و ریاکار فروکاست چراکه قوام‌بخشیدن به سامانی تازه، تنها از آنها ساخته‌است که به آرمان خود از ابتدا باور دارند و در طریق حصول آن، مصمم‌اند؛ و نیک به یاد داریم وفاداری نه یک اعلان دفعی و یکباره، که فرایندی همواره در تناظر با رخداد است؛ یعنی تفکر و کنش در لحظه لحظه حیات برحسب رخداد حادث شده. به‌باور نویسنده مقاله این تقسیم‌بندی را بیشتر می‌توان متوجه آن اعضای از وضعیت دانست که در وضعیت پسارخدادی از اساس سوژه نمی‌شوند و بسته به نحوه مواضع، کنش‌ها و تصمیمات‌شان، می‌توانند انواع مختلفی از غیر سوژه‌ها را به تصویر کشند.

نتیجه‌گیری

سوژه در نگره بدیو از هیبتی صرفاً صوری با عاملیت سیاسی آغاز می‌شود و درنهایت به بدن-حقیقتی کثیر و مادی معنا می‌شود. اگرچه مفهوم سوژه برای بدیو با طی زمان دستخوش تغییر شده‌است اما آنچه در تمام ادوار یکسان به‌نظر می‌آید اینکه سوژگی قسمی فرایند است و نه ویژگی دفعی یک فرد و نه حتی ذاتی نوع بشر. سوژه نیست، بلکه ساخته می‌شود و اگرچه عوامل این برساخت برای بدیو در ادوار متفاوت اندیشه‌اش، با یکدیگر تفاوت دارند. در آغاز این روابط تولید و نیروهای برساننده و نیز روابط حاکم مابین طبقات اجتماع است که برخی را به سوژه‌های این مقال مبدل ساخته و بدین‌سان سوژگی در این دوره خود را بیش از هر چیز در هیبت کردارهای اجتماعی یک کنش‌گر سیاسی-اجتماعی عیان می‌سازد.

با آغاز چرخش ریاضیاتی در اندیشه بدیو و نیز توجه به حوزه‌های چهارگانه شرایط فلسفه سوژه دیگر نه صرفاً کنش‌گری در ساحت اجتماع، که بخشی از رویه حقیقت است. حقیقتی که فلسفه خود آن را نمی‌زاید بلکه به‌مدد وجد سوژه کشف می‌کند. با آغاز هستی‌شناسی تفریقی سوژه به بخشی از حقیقت تبدیل می‌شود ولی تنها می‌توان آن را در هر وضعیت تفریقی که دستخوش رخداد شده‌است، انتظار کشید.

رخداد آغازی است بر سوژگی بی آنکه چیزی بیش از این به دانش ما درباب آغاز سوژه شدن بیفزاید. نقطه دقیق این آغاز برای ما مشخص نیست و به نظر می‌آید بنا نیز نیست دقیقاً مشخص باشد زیرا با فرایندی منطبق با رخداد روبرو هستیم، یعنی فرایندی منطبق با امری از اساس پیش‌بینی‌ناشدنی و همین ویژگی مرز دقیق مواجهه ما با رخداد را نیز نامعلوم و پرابهام باقی می‌گذارد.

انطباق فرایند سوژگی با رخداد بیش از هر چیز تأکیدی بر این موضع بدیو است که نه می‌توان و نه باید نام هر قسم تلاش در راستای برهم‌زدن نظم یک وضعیت را سوژه نامید. اگرچه او از برشماری ویژگی‌های دقیق این انطباق سر می‌زند که عطف‌نظر به موضوع انطباق یعنی رخداد توجیه‌پذیر نیز می‌نماید اما معتقد است کمیابی و بروز نادر سوژه درگروی ظهور همین انطباق کاملش با رخداد است. انطباقی که بدیو باور دارد باید خلاقانه، صادقانه و وفادارانه باشد. درنتیجه، اگرچه امکان و ظرفیت سوژه شدن برای همه میسر است اما سوژگی چیزی نیست که از هر طریق به دست‌آید و طریق ظهور و بروز این امکان امری معین است که تمامی اعضای وضعیت در تبدیل این بالقوه‌گی به فعلیت عملکرد موفقیت‌آمیز نخواهند داشت.

البته بدیو بیش از این درخصوص عدم توفیق برخی افراد در این مسیر سخن نمی‌گوید و حتی در اندیشه او سرنوشت چنین کسانی مشخص نیز نمی‌گردد؛ اینکه چنین تلاش‌گرانی در نهایت به وضعیت بازمی‌گردند یا خیر؟ آیا در شرایط پسا‌رخدادی قادر به مداومت در کنش‌گری خواهند بود یا خیر؟ اینکه بخشی از فرایند حقیقت خواهند بود یا خیر؟ اینکه چه معیار دقیق و متقنی می‌تواند صحت یا عدم کارایی کنش‌های سوژه را معین سازد؟ و با چه سنگ محک معینی می‌توان در انگیزه‌های سوژه‌ها سره از ناسره را تشخیص داد؟ پرسش‌هایی از این دست در کلام و نوشتار بدیو بی‌پاسخ می‌مانند و او صرفاً به توصیف نسبت سوژه با رخداد و حقیقت می‌پردازد. فرایند نادر سوژه با ویژگی‌هایی که بدیو برایش تبیین نموده فاقد غایتی مشخص و پیش‌بینی‌پذیر است و به مجموعه‌ای از کنش‌ها و واکنش‌ها در میانه آنچه هست اطلاق می‌شود که به مدد آنچه اتفاق می‌افتد، درصدد نیل به آنچه باید باشد است اما این آنچه باید /تفاتی بیفتند دقیقاً چیست؟ با چه اطمینان می‌توان با توسل به پدیدار شونده ناپدید می‌شود چون رخداد دل درگروی ظهور این باید داشت؟ و اساساً چطور صرف وقوع رخداد می‌تواند افرادی را به ایجاد تغییرات مورد نظرشان امیدوار سازد و آنها چه اطمینانی نسبت به همگونی رخداد حاصل‌شده با شرایط مطلوب مورد نظرشان دارند؟ چنین سوژه‌ای آزاد است یا منقاد؟

آیا می‌توان نقشی ولو اندک در پیدایش رخداد برای سوژه قائل بود یا رخداد همواره امری خود متکی است که سوژه هیچ نقشی در حدوث آن ایفا نمی‌نماید؟ اصولاً ارتباط سوژه و رخداد را چگونه می‌توان تبیین کرد زیرا ما صرفاً به آغاز تصمیمات و کنش‌های سوژه بر مبنای رخداد اشاره نمودیم و طبق توصیف بدیو هرگز نمی‌توان ارتباط میان این دو را به دقت تعیین نمود. اساساً زمانی که از حدوث رخداد سخن می‌گوئیم چه جایگاهی برای رخداد در نسبت با حقیقت در نظر می‌گیریم؟ آیا سوژه‌ها همواره آن عناصر وفادار به رخداد حقیقت‌اند و این فرایند وفاداری را تا کجا ادامه می‌دهند؟ اگر بنا است سوژه همواره مطابق با اقتضات رخداد به واکنش بپردازد چگونه می‌توان نقش فعال آن را توجیه کرد؟ آیا در این صورت فعالیت سوژه صرفاً تا حد انفعال در برابر اقتضات رخداد فروکاسته نمی‌شود؟ اگر سوژه همواره به رخداد وفادار است چرا بعضاً رخدادها به شکست می‌انجامند؟

مسئله‌ای که چندان در نظریه سوژه بدیو وضوح نمی‌یابد این است که سوژه شدن امری واکنشی نسبت به وقوع رخداد است و هیچ نقشی برای سوژه در این حدوث رخداد متصور نمی‌توان بود، در اینصورت چنین سوژه‌ای تا حد بسیاری شباهت خود را به سوژه کتیوینته بدون سوژه آلتوسر ابراز می‌نماید. اگرچه تکمیل رخداد و موفقیت‌آمیز بودنش وابستگی تام به تصمیم سوژه دارد، اما گویی

گذاری تاریخی تحت هر شرایط امری ناگزیر و جبری به نظر می‌آید. هستی سوژه به چیزی گره خورده‌است که نقشی در پیدایش آن ندارد و دقیقاً مشخص نیست

در نظریه سوژه بدیو سوژه دقیقاً در چه جایگاهی با رخداد قرار می‌گیرد. به درستی مشخص نیست که نظام اندیشه بدیو سوژه را در کدام موضع رخداد قرار می‌دهد. ظاهر امر اینگونه است که می‌گوئیم رخدادی حادث شده‌است و در لحظه حدوث برخی افراد با اعلام وفاداری و پیروی از رخداد، به سوژه‌های رخدادی و حقیقت تبدیل شده‌اند؛ در غیر اینصورت رخداد بدون وجود سوژه‌های وفادار پس از وقوع ناپدیدشده و بی‌ثمر خواهد ماند.

چنین توصیفی، تبیینی کامل از اینکه چگونه رخداد بدون حضور سوژه‌ها حادث می‌شود به دست نمی‌دهد. اگرچه در هستی‌شناسی ریاضیاتی، بدیو به نقطه فقدان در وضعیت و نیز بخش بیرون مانده از دولت وضعیت اشاره می‌نماید که منجر به بروز رخداد می‌شوند و نیز از دیگر سو او با تکیه بر ماهیت جمعی سوژه‌ها سعی در بازتعریف عملی اراده‌مندی سوژه در انتخاب و تصمیم‌گیری دارد، با اینهمه مشخص نمی‌شود چرا تا پیش از وقوع رخداد چیزی به نام سوژه در کار نیست؟ البته بدیو سوژه شدن را در هستی و رخداد درمیانه دو امر رخدادی پیشین و رخداد درحال وقوع در آینده نیز تبیین نموده‌است، اما باز مسئله به قوت خود باقی‌است و می‌توان پرسش را در باب امر رخدادی پیشین و نقطه آغاز سوژه طرح نمود و به دور منتهی می‌شود. برچه اساس می‌توان آن نقطه آغازین سوژه شدن نسبت به رخداد را تعیین نمود؟

یکی دیگر از مسائلی که به نظر می‌آید در تبیین بدیو وضوح نیافته‌است مربوط به ویژگی‌هایی چون نام‌گذاری و مداخله در سوژه است. خصیصه‌هایی که باتوجه به رویه‌مندی و تناظرشان با تغییرات رخداد، فرایندهایی همواره در حال بسط و گسترش به نظر می‌آیند. پرسش اینجا است که با چه معیاری می‌توان شدت و نیز حدود این کنش‌ها را تعیین نمود؟ و آیا صرف اقتضائات رخداد جهت تشخیص کنش‌های لازم و مقتضی کفایت می‌کند؟ معیار آن چنان نسبی و تابع مواضع فردی و یا حتی جمعی سوژه است که درواقع ممکن است به تکرر و تضارب میان سوژه‌های وفادار و در نهایت همزونی برخی نسبت به سایرین بیانجامد و بدین‌سان، رویه ظهور حقیقت را مخدوش نماید.

زنجیره مشکل از حلقه‌های رخداد، سوژه و حقیقت آن چنان درهم تنیده و بهم پیوسته‌است که نمی‌توان بیان بدیو در تابعیت سوژه از حقیقت و جایگاه فرودست آن نسبت به حقیقت را پذیرفت. ویژه آنکه ظهور حقیقت بیش از هر چیز مرهون اعمال پراکسیس‌های وفادارانه سوژه نسبت به رخداد است. چگونه می‌توان این عاملیت بر سازنده و قوام‌بخش را تابع محصول خود دانست. صدالبته منظور ما بر ساخت کلیت حقیقت توسط سوژه نیست و خواننده محترم به درستی درخواهد یافت منظور نظر، ایفای نقشی کلیدی در سوژه است که به هیچ‌روی نمی‌توان آن را تا حد یکی از بخش‌های جزئی حقیقت فروکاست چرا که صرف فقدان سوژه به شکست رخداد و عدم ظهور حقیقت می‌انجامد زیرا آینده حقیقت به تصمیم سوژه‌ها که آن را پیش می‌برند بستگی دارد.

نکته دیگر که توجه بدان ضروری به نظر می‌رسد در نظر گرفتن برخی رخداد‌های بی‌سرانجام و ابتر است؛ می‌۱۹۶۸ را در نظر بگیرید که علی‌رغم وفاداری و فداکاری‌های رادیکال و ریشه‌ای بسیار افراد در فرانسه، نهایتاً در تبدیل شدن به انقلاب مورد انتظار ناکام ماند، پرسش اینجا است که در چنین حالتی سرنوشت محتوم سوژه‌های وفادار به رخداد مذکور چه می‌شود؟ آیا این رخداد بی‌ثمر است چراکه سوژه‌ها بحد کفایت وفادارانه عمل نمودند یا چون حقیقت ظهور نکرد؟ چه چیز علت ناکامی یک رخداد را در نسبت با

سوژه و حقیقت معین می‌کند. اگر بدیو به ادعای خویش در باب مقوله حقیقت متفکری افلاطونی است تا بر خلاف نگره نسبیّت به حقیقت اندیشیده باشد، چگونه می‌تواند چنین نسبیّتی را توجیه نموده و از بطن آن پیدایش حقیقت کلی را انتظار کشد؟ سوژه شدن از نظر بدیو امکانی محتمل برای هر وجود انسانی است و همه در صرف بالقوه‌گی برای تبدیل شدن به سوژه با یکدیگر برابر هستند ولی این امر نادر و کمیاب قاعده مشخصی در ذهن بدیو ندارد تا بتوان با استناد بر آن روال این تحول را به دقت توصیف کرد؛ ضمن آنکه هیچ معیار دقیقی جهت تشخیص سره از ناسره در اینکه کدام کنش تطابق بیشتری با رخداد دارد در کار نیست لذا همواره این تصمیم‌گیری و گزینش در نسبت است. برای هر تصمیمی که سوژه اتخاذ می‌نماید همواره می‌توان تصمیمی بهتر را در نظر گرفت و این نه در زمان اتخاذ تصمیم، که بعدها و با توجه به نتایج آشکار می‌شود.

چنانچه سوژه تمام هم خویش را در پیدایش عناصر رخدادی و ظهور حقیقت به کار گیرد اما این تلاش به دلیل سرکوب‌های دولت وضعیت به نتیجه نرسد، سرنوشت محتوم سوژه چیست؟ آیا همچنان سوژه است با تجربه‌ای ناموفق از سوژگی ناتمام یا دگرباره به عنصری بهنجار و معمول در وضعیت تبدیل می‌شود؟ منتهای کنش سوژه را چگونه باید تعیین نمود؟ سوژه تا کی و کجا سوژه است؟ چنانچه پس از وقوع رخداد و پیدایش سوژه فرایند حقیقت نیز آغاز شود اما به استقرار نظم و زبان جدید در وضعیت پسرخدادی منتهی نشود، چه توصیفی می‌توان از رخدادی بی‌نتیجه، سوژه‌ای فعال، و فرایند حقیقتی ناتمام داشت؟ در چنین حالتی وضعیت پسرخدادی حاصل چه شرایطی خواهد یافت؟ به شرایط پیشارخدادی باز خواهد گشت؟ که این با نفس نگره سوژه در منافات است زیرا سوژه آشکارا به مقاومت نسبت به شرایط پیشارخدادی پرداخته‌است و به هیچ روی حاضر به تن دادن دوباره بدان شرایط نیست اما شرایط وضعیت در چنین حالتی در چه جهت پیش خواهد رفت؟ برای یک وضعیت از هم گسسته که زبان و معرفت پیشینش به دلیل وقوع رخداد دچار انقطاع شده‌است ولی در عین حال به شرایط پایدار در سایه ظهور حقیقت نیز نرسیده‌است، چه قسم ثبات، معرفت، زبان و قواعدی می‌توان در نظر گرفت؟

سوژه وفادار به امری نسبی است که حتی در صورت ظهور فرایند حقیقت، مفروض دانستن قطعیت برای چنین حقیقتی را سخت می‌نماید. چنانچه سوژه‌های وفادار به رخداد در نهایت بر نظم مسلط تفوق نیافته و قادر به تسلط بر دولت پیشارخدادی نشوند، و وضعیت دگرباره به شرایط پیشین خود بازگردد، سرنوشت چنین سوژه‌هایی چه خواهد بود؟ وفاداری ایستادگی در برابر مطالبات وضعیت و زمانه است که افراد را به محرومیت و فقدان دچار نموده‌است و در واقع انکار تمنیات زمانه‌ای است که به انقیاد فرد می‌اندیشد و به باور بدیو باید چیزی ورای واکنش صرف سوژه در برابر مقتضیات باشد و باید به درکی تازه از شرایط و ایجاد فرایندی در جهت مقابله با آن منتهی شود زیرا آینده حقیقت به تصمیم آنها وابسته است و باید همواره هوشیارانه از گرفتاری در دام بوروکراسی و انحصارطلبی‌های پسرخدادی گریخت.

به نظر می‌رسد یکی از نکات مهم که از نگاه بدیو مغفول مانده‌است، تمایز آشکار مابین حوزه سیاست با عرصه‌هایی چون علم و هنر است. در وضعیت‌های سیاسی در صورت بروز رخداد و حتی در صورت تبدیل شدن برخی عناصر وضعیت به سوژه‌های رخدادی، به این دلیل که سایر عناصر و اعضا نیز انسان هستند، هر چند عواملی انسانی‌اند که نتوانسته یا نخواسته‌اند از ظرفیت‌های تبدیل خود به سوژه شدن بهره‌گیرند، همواره تقابلی چندجانبه میان دولت وضعیت، سوژه‌ها و غیر سوژه‌ها در کار است و این مسئله به نسبت فرایند سوژکتیو در چنین عرصه‌هایی در قیاس با حوزه‌هایی مانند هنر و علم می‌افزاید چراکه در این حوزه‌های اخیر دیگر تعارض و چالش آشکار انسانی میان دو گروه متفاوت سوژه و ناسوژه در کار نیست و لذا امیدواری و انگیزه بیشتری جهت تکمیل فرایند ظهور حقیقت

در کاراست. قطعیتی که به دلیل نقش کتمان‌ناپذیر ناسوژه‌ها در وضعیت‌های سیاسی و اجتماعی قابل مشاهده نبوده و آشکارا فرایند سوژکتیو را تحت‌تأثیر خود قرار می‌دهد حتی تا بدانجاکه می‌تواند درنهایت به عدم تفوق و کامیابی فرایند وفاداری به رخداد بینجامد.

منابع

بدیو، آلن. (۱۳۹۷). *فلسفه برای مبارزان*، ترجمه فواد حبیبی و کمال خالق‌پناه، نشر نی.

فرهادپور، مراد. (۱۳۸۸). *بدیو (فلسفه، سیاست، هنر، عشق)*، نشر رخداد نو.

پزندوش، پوریا. (۱۳۹۸). *رخداد، سوژه و حقیقت در اندیشه سیاسی آلن بدیو*، انتشارات تریسا.

References

- Badiou, A. (2018). *Philosophy for Militants*, Trans. F. Habibi & K. KhaleghPanah, Ney Publishing (in Persian).
- Badiou, A. (2006). *Being and Event*. Trans. O. Feltham, Continuum.
- Badiou, A. (2009a). *Conditions*, Trans. S. Corcoran, Continuum.
- Badiou, A. (2001). *Ethics: An Essay on the Understanding of Evil*, Trans. P. Hallward, Continuum.
- Badiou, A. (2003). *Infinite Thought: Truth and the Return to Philosophy*, Trans. J. Clemens & O. Feltham, Continuum.
- Badiou, A. (2009b). *Logics of Worlds*, Trans. A. Toscano, Continuum.
- Badiou, A. (1991). *On a Finally Objectless Subject, in Who Comes After the Subject*, Trans. B. Fink, Routledge.
- Badiou, A. (2011). *Theory of Subject*, Trans. B. Bosteels, Continuum.
- Badiou, A. (1982). *Theorie de sujet*, Seuil.
- Bartlett, A. J & Clemens, J. (2010). *Alain Badiou key concepts*, Durham, Acumen.
- Bensaid, D. (2004). *Alain Badiou and the Miracle of the Event*, published as a Chapter of Thing Again, Alain Badiou and Future of Philosophy, Ed. P. Hallward, Continuum.
- Deleuze, G & Guattari, F. (1980). *A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia*, Trans. M. Brian, University of Minnesota Press.
- Farhadpour, M. (2010). *Alain Badiou (Philosophy, Politics, Art, Love)*, Rokhdad-e No Publishing. (in Persian)
- Feltham, O. (2008). *Alain Badiou: Live Theory*, Continuum.
- Badiou, A. (2003). Beyond Formalisation. Interview in *Angelaki, Journal of the Theoretical Humanities* 8(2), 111-36. <https://doi.org/10.1080/0969725032000162611>
- Hallward, P. (1998). Generic Sovereignty: The Philosophy of Alain Badiou, *Angelaki, Journal of the Theoretical Humanities*, 3(3), 87-111.

- Hallward, P. (2004). *Thinking again, Alain Badiou and the Future of Philosophy*, Continuum.
- Osborne, P. (2007). Badiou's Neo-classicism, *Radical Philosophy*, NO. 142, *Marchi* April, pp. 19-29.
- Parandoysh, P. (2018). *Event, Subject and Truth in Badiou's Politics thought*, Tisa Publishing. (in Persian)
- Zizek, S. (1999). The Politics of Truth or Alain Badiou as a Reader of St. Paul, in *The Ticklish Subject*, Verso11, pp.127-70.

